

Gezamenlijke onderzoeksagenda KWR, STOWA, RIONED, TU Delft en Waternet voor 2012

KWR Watercycle Research Institute, de TU Delft, STOWA, Stichting RIONED en Waternet volgen dit jaar een gezamenlijke onderzoeksagenda met betrekking tot de watercyclus. De afstemming op landelijk niveau gebeurt voor de eerste keer. Het is de reactie op de oproep in het Bestuursakkoord Water richting kennisinstituten voor de waterketen en het stedelijk waterbeheer om toe te werken naar zo'n gezamenlijke kennisagenda.

De genoemde partijen zijn nagegaan of thema's en onderzoeksvragen blijven liggen of dubbel opgepakt worden. De groep bestaat in feite uit drie soorten organisaties: drie kennisinstituten die zich bezighouden met toegepast onderzoek, een watercyclusbedrijf dat innovaties in de praktijk probeert toe te passen en een technische universiteit die wetenschappelijk onderzoek verricht op de lange termijn. Gezamenlijk levert dit een breed perspectief op. Stichting RIONED, STOWA en KWR hebben de afgelopen maanden hard gewerkt aan de gezamenlijke kennisagenda. Het resultaat van die inspanningen presenteerde Ton Beenen van Stichting RIONED, mede namens STOWA (Bert Palsma) en KWR (Gertjan Medema en Jan Hofman), half december in Amsterdam. Het gaat de partijen om langjarige samenwerking gericht op afgestemde programma's en gezamenlijke projecten. Centraal in de 'Kennisagenda Waterketen en Stedelijk Waterbeheer' staat ondersteuning van de watersector bij het bereiken van doelmatigheid. Het gaat met name om de goede dingen doen (gezond, leefbaar, klimaatbestendig en duurzaam water) en om de dingen goed te doen. Aldus de initiatiefnemers.

De kennisinstellingen doen een oproep aan hun achterbannen om nu samen deze kennisagenda verder te vullen met gezamenlijke praktijkprojecten. Waternet koos hierbij voor vier innovatiethema's: water, energie en grondstoffen, water in de stad, watercyclus in de regio en IT & Water. De TU Delft richt zich vooral op innovatieve technologieën en toepassing hiervan in de praktijk.

Onderzoeksthema's

De belangrijkste onderzoeksthema's voor dit jaar zijn: chemische energie uit water, thermische energie uit water, water in de stad (gezond gebruik van de watercyclus), water in de stad (centraal of decentraal), participatie in de watercyclus, vervangen van de bestaande infrastructuur, watercyclus in de praktijk (van innovatie naar implementatie) en stofstromen in de watercyclus (waar grijp je in en wie betaalt de rekening?).

Ruim 115 vertegenwoordigers van kennisinstituten, drinkwaterbedrijven, adviesbureaus, gemeenten, waterschappen en universiteiten waren bij de bijeenkomst in

Water in dorpen en steden vormt één van de belangrijkste onderzoeksthema's. Op de foto Amersfoort.

Pleidooien

- Gepleit is voor meer samenwerking met energiebedrijven en afnemers, het maken van brede afwegingen en een gebiedsgerichte aanpak. Energieconversie is benoemd als onderzoekshiaat en onderzoek naar energie uit de watercyclus verbinden met grondstofwinning en centrale-decentrale watervoorzieningen verdient meer aandacht;
- Gezond gebruik van de watercyclus vraagt om de vele kennis die er is beter te verbinden met wensen van bewoners en bedrijven wat betreft hun leefomgeving. En deze sneller in de praktijk te brengen in de vorm van pilots om daarvan te leren over effectiviteit, slimme wijze van organisatie en kosten-batenafweging;
- Onderzoek naar decentrale systemen in het stedelijk gebied spitst zich toe op twee gebieden: de mens als centrale factor binnen het stedelijk water en de kostenafweging. Technisch zijn bijvoorbeeld lokale drinkwaterwinning (met keramische filters uit het oppervlaktewater) en volledige droogtoiletten al mogelijk. Hoewel in Nederland een groot aantal projecten op gebied van afvalwater (nieuwe sanitatie) is uitgevoerd, bestaat grote behoefte aan lokale voorbeeldprojecten om te onderzoeken wat voor burgers en bedrijven werkt. De tweede generatie eigenaren van decentrale concepten is daarbij een belangrijke doelgroep. Maar wanneer de doelen duidelijk zijn, kan worden bepaald wat de waardecreatie is. Onderzoeksprojecten mogen niet ten koste gaan van de in 150 jaar opgebouwde volksgezondheid en consumentenvertrouwen. Concrete onderzoeksmogelijkheden liggen in eerste instantie bij de industrie en daarnaast op huishoudniveau;
- Als belangrijke te onderzoeken stofstromen in de watercyclus zijn genoemd fosfaat, sulfaat, kooldioxide, hormonen, geneesmiddelen, pesticide en lichaamsverzorgingsproducten. Verdere uitwerking verdienen ecologische kwaliteitsmaatlaten die aangeven welke concentraties acceptabel zijn en inzet van nieuwe methoden op vlak van monitoring, sensing en bioassays. Als voorbeeld werd onderzoek naar hergebruik van effluentwater van rwzi Amstelveen voor doorspoeling van het stedelijk watersysteem aldaar genoemd.

Amsterdam aanwezig. Zij kregen de gelegenheid om kritisch mee te denken en de thema's verder te verdiepen. Een middag is begrijpelijkerwijs niet lang om de onderzoeksagenda Watercyclus voor 2012 af te stemmen.

Kennisontwikkeling

De meerwaarde van het samenwerken binnen de watersector moet ook tot uiting gaan komen bij elke geïnvesteerde euro in het onderzoek. Niet iedere organisatie moet haar eigen pilot willen. Samen aan enkele serieuze proeftuinen werken, die dan misschien niet in het eigen gebied liggen, gaat daarbij helpen. Vaak is niet de techniek de beperkende factor maar het ontbreken van de juiste mix van beta- en gamma-vaardigheden om onderzoeksresultaten daadwerkelijk te implementeren. Ten slotte blijft de noodzaak om over de grenzen van de eigen organisatie maar ook van de eigen watersector en vakgebieden te kijken en handelen.

Met het oog op de export van waterkennis moet de nationale onderzoeksagenda ook bekeken worden vanuit internationaal

perspectief. Degenen die in Amsterdam aanwezig waren, gaan hun eigen onderzoeksagenda 2012 nogmaals kritisch bekijken en waar wenselijk afstemmen of aanpassen.

Naar 2020

KWR, TU Delft, STOWA, RIONED en Waternet hebben de behoefte uitgesproken om ook langetermijnbeelden (hoe ziet de watercyclus er in 2020 uit, een langjarige onderzoeksagenda) vaker te bespreken en de discussie aan te gaan over invalshoeken en doelen. Ze willen meer aandacht voor doelstellingen en minder afleidende discussies over de middelen. Want leidt afstemmen van doelen tot meer doelmatigheid en te veel nadruk op middelen tot middelmatigheid?

Komende maanden

De - aangepaste - onderzoeksprogramma's van Waternet kunnen in april bekeken worden op de internetpagina over innovatie die Waternet dan gereed heeft. De kennisagenda Waterketen en Stedelijk Waterbeheer is inmiddels vastgesteld door STOWA, Stichting RIONED en KWR.

Begin maart wordt deze ook vastgesteld door de stuurgroep Doelmatig Waterbeheer die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het Bestuursakkoord Water. Dan zal de kennisagenda ook landelijk gepresenteerd worden.

Samen met de waterschappen, waterleidingbedrijven en gemeenten zal de agenda verder ingevuld worden via regionale en themaspecifieke bijeenkomsten. Een voorbeeld daarvan is de bijeenkomst op 6 maart van Routekaart 2030 Afvalwater waarin de gemeente en waterschappen de kennisagenda voor water, energie en grondstoffen verder invullen.

Op het BTO-congres van 29 en 30 maart bespreken de drinkwaterbedrijven de verdere invulling van de kennisagenda.

met dank aan Kees van der Lugt en Maarten Claassen (Waternet), Ton Beenen (Stichting RIONED), Bert Palsma (STOWA), Gertjan Medema (KWR Watercycle Research Institute) en Luuk Rietveld (TU Delft)

De watercyclus (bron: KWR Watercycle Research Institute).

